

(58. 9.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Naar aanleiding van het Voorloopig Verslag, vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, betreffende het ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van het Vestingstelsel, dienst 1893, zij het volgende aangeteekend:

De ondergeteekende kan geheel beamen, dat hetgeen bij deze begrooting ten aanzien van de *Stelling van Amsterdam* wordt voorgesteld — althans voor wat betreft het Noordwestelijk front dier Stelling en den aanleg van zoetwatervijvers — afhankelijk is van plannen, welke, in het bij de Staten-Generaal aanhangig ontwerp van wet tot verhooging van de Vestingbegrooting voor den dienst van 1892, worden uiteengezet.

Hoezeer het hem zeer aangeraam was, uit het gestelde op blad 2 van het Voorloopig Verslag betreffende het VIIIste Hoofdstuk der Staatsbegrooting, dienst 1893, te ontwaren, dat de wijze waarop hij zich voorstelt de voltooiing van de *Stelling van Amsterdam* voort te zetten, praktisch werd geoordeeld, deed het hem leed, dat, blijkens den inhoud van het onderwerpelijk Verslag, verschillende leden verklaarden in geen geval genegen te zijn om gelden voor de inrichting van genoemde Stelling toe te staan, zoolang er geene beslissing gevallen is omtrent de regeling van onze levende strijdkrachten.

Terwijl uit de indiening aan de Staten-Generaal van het wetsontwerp tot regeling van de samenstelling van de Landmacht kan blijken, dat de ondergeteekende er ernstig naar streeft, zoo spoedig doenlijk, te geraken tot eene deugdelijke regeling van onze levende strijdkrachten, moet hij daarbij tevens aan bovenbedoelde leden doen opmerken, dat er nimmer twijfel kan bestaan aan de noodzakelijkheid om, ten allen tijde — hoe de regeling van de levende strijdkrachten ook moge zijn — eene zoo krachtig mogelijke verdediging van de Hoofdstad van ons Rijk te kunnen voeren. Eene behoorlijke en voldoende inrichting van de verdedigingslinie om die Hoofdstad is daartoe een onmisbaar vereischte, en, naar zijne meening, zou het daarom ten eenenmale ongeraen zijn, de verdere uitvoering van de daarvoor gevorderde werken *voorshands* te staken.

Integendeel, ook na al hetgeen, o. a. aan de kostbare en zooveel tijd verderende verbeteringen van den grondslag in het voornemen van aanleg van zware bouwwerken zoo ongunstige terrein van de *Stelling van Amsterdam*, reeds is gedaan, moet, zooals door den ondergeteekende in de Memorie van Toelichting van het onderwerpelijk Ontwerp van Wet is uiteengezet, juist thans het streven zijn, die Stelling, zoo spoedig doenlijk, in haar geheel zoover te voltooien, dat inderdaad eene verdediging der Stelling mogelijk zal zijn.

De beschadiging, van verschillenden aard, die zoowel ten vorigen jare als in het loopende jaar aan het fort op de *Harssens* werden toegebracht bij het aldaar houden van schietoefeningen, zijn dit jaar gezamenlijk hersteld geworden voor een bedrag, in het geheel van f 420. Daarbij is tevens op zoodanige wijze rekening gehouden met de ter zake opgedane ondervinding, dat eene herhaling dier beschadigingen, bij volgende schietoefeningen, redelijkerwijze niet is te vreezen.

Ten opzichte van de in het Voorloopig Verslag gedane vraag, of, in verband met de verplaatsing van de spoorwegbrug te *Westervoort*, ook het fort aldaar moet worden verplaatst, om den toegang tot de nieuwe brug te kunnen beheerschen, kan de ondergeteekende mededeelen, dat verplaatsing van bedoeld fort *niet* wordt vereischt.

Blijkens de, omtrent de vernieuwing van de brug door het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan het Departement van Oorlog gedane aanvraag en kenbaar gemaakte plannen, zou de nieuwe spoorwegdam, op betrekkelijk geringen afstand van de tegenwoordige baan, het fort moeten doorsnijden, hetgeen het gevolg is van de omstandigheid, dat niet zou worden overgegaan tot het maken van nieuwe bovenbouwen op de bestaande pijlers, maar de brug eenigszins benedenwaarts van den tegenwoordigen rivierovergang zou worden gelegd.

Tegen deze plannen bestaat, voor wat betreft de belangen der defensie, dezerzijds, in beginsel, geen overwegend bezwaar, zoodat dan ook, voor zooveel noodig, tijdelijke overgave van het Verdedigingswerk aan den Waterstaat kan geschieden, mits slechts gezorgd worde, dat het fort, na afloop van de daarin voor den spoorwegbouw uit te voeren werken en veranderingen, weder behoorlijk en ongeveer in denzelfden toestand van offensieve en defensieve weerkracht wordt teruggegeven, als waarin het zich thans bevindt.

Als gevolg van de verplaatsing van de snijding van den spoorwegdam met de borstweringen van het Verdedigingswerk, zijn namelijk, uit den aard der zaak, wijzigingen noodig in het aardwerk, als: het dichten van bestaande coupures en opruimen van dammen, terwijl bovendien *twee* bomvrije gebouwen, *drie* loodsen en de wachterswoning, welke alle in de richting van den nieuwen spoorwegdam staan, opgeruimd en verplaatst moeten worden. Aangezien voorts, in verband met het voornemen van het Departement van Waterstaat om *geen* beweegbare opening in de nieuwe brug te maken, de nieuwe spoorwegdam hooger zou worden dan de tegenwoordige baan, zal tevens het aardwerk van het voorfront van het fort, in evenredige mate moeten worden verhoogd, ten einde dezelve vuuruitwerking op den nieuwen spoorwegdam te kunnen verkrijgen, als thans op de bestaande baan mogelijk is; verder is, als voorwaarde bij de dezerzijds te verlenen vergunning tot het beschikken over de militaire gronden, nog bepaald, dat *geen* dammen door de grachten van het fort mogen worden gelegd, maar de grachtsovergangen moeten geschieden door middel van bruggen, in voege als zulks ook bij den aanleg van den spoorweg *Dordrecht—Elst*, plaats had bij de batterij aan den *Diefdijk*; dergelijke inrichting van de grachtsovergangen bij *Westervoort* is thans dringend noodig, eerstens met het oog op de belangrijke afmetingen, welke de accessen alders, door de groote hoogte van den spoorweg, zouden verkrijgen, en overigens ook in verband met het vermeldde, bij het Departement van Waterstaat bestaande, voornemen, om in de nieuwe spoorwegbrug *geen* beweegbaar vak te maken, hetgeen natuurlijk ten nadeele zou strekken van de veiligheid van het fort.

Art. 1 Onderart. 1. Omtrent het gevraagde ad art. 1 moet de ondergeteekende mededeelen, dat de hier bedoelde uitgaven over 1891 — die over 1892 zijn nog niet met juistheid bekend — tot grondslag hebben gediend voor het in genoemd onderartikel voor 1893 uitgetrokken bedrag.

Bedoelde uitgaven over 1891 zijn gespecificeerd in de ontwerp-vestingbegrooting voor 1893, in den „Staat der Uitgaven over 1891” onder 58, stuk n°. 6.

Sedert 1889 is voor art. 1 der Vestingbegrooting een gelijk bedrag van f 70 000 toegestaan als nu is uitgetrokken, terwijl, tot 1885 dat bedrag f 99 000 en over de jaren 1886—1888 telkens f 80 000 was.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat nu in 1893 *meer* werk zal moeten worden verricht dan in de laatste jaren plaats had, niet op *mindere* uitgaven op het hier bedoelde artikel mag worden gerekend.

's Gravenhage, 7 December 1892.

De Minister van Oorlog,
SEYFFARDT.